

A DUGONICS-TÁRSASÁG JUBILEUMA.

Házak százai, a benne lakók ezrei még nem város. Azzá a közgazdaság s különösen a közművelődés avatja. Amazt gazdasági körülmények szerencsés találkozására, emezt a lakosok növekedő lelki szükséglete eredményezi. Ha a gazdaság fejlődésképes, a lelki szükséglet törvényszerűen jelentkezik. Ha a magasabbrendűség vágyának csöppjeit közöny nem szikkasztja, hanem fogékony lelkektől összegyűjtötte medret ás, vígan csörgedezik s vitorlát bonthat rajta a kultúra hajója. Ez a hajó csudálatos módon annál bátrabban halad, minél nagyobb a terhe. Az összegyűjtés alakja a közművelődési, irodalmi, tudományos, művészi stb. társaságok.

Szegeden több mint félszázados az ilyen irányú törekvés. Kísérletek bukdácsoltak, míg harmincöt év előtt megalakult a tudományok művelőiből s a szépírókból a Dugonics-Társaság. A névadó Dugonics András korát megelőzően Szegeden kultúra csak nyomokban vegyelemezhető. Ő és Vedres István, a zseniális mérnök az első korszak, Mikszáth-Gárdonyi-Tömörkény a második, Móra-Juhász a jelen s bizonyára jó hosszú ideig a jövő. A felejtetetlen és nemes emlékü első elnök, Lázár György, agitációja a második korszakban hívta életre a *Dugonics-Társaságot*. Abban az időben, amikor az árvíz utáni város nagy magabizóan szárnyal a felvirágozás régiói felé. Bár időközben az országot is, a várost is vészek szaggatták, a Társaság szüntelenül működik. Felolvasásokkal, országos nevek szerepeltetésével, emlékünnepekkel, pályadíjak kitűzésével, könyvek megjelentetésével tölti be programját. Boldog időkben Délmagyarország szellemi fókusa volt, ma a végvár Szegedről árasztja a közművelődés fényét és melegét. Bölcső korától kezdve a város erkölcsi és anyagi támogatását s a társadalom szeretetét élvezi. Tagjainak szellemi erejét ma az egyetemi tagtársak közremunkálása is gazdagítja. Ezek a tényezők képessé tették, hogy nemcsak a városban lakókat, hanem helyükbe szállva, a tanyavilágot, sőt a szomszéd városokat is megnyerte előadásai meghallgatására. A város szellemi fejlődésének belterjességét igazolja, hogy rajta kívül már más irodalmi, tudományos, közművelődési, művészeti, egyetemet és városi múzeumot is pártoló társaságok alakultak és sikerrel működnek. Ez ad reményt, hogy a Dugonics-Társaság a tisztességgel végzett munka dicsőséges múltja után további eredményekkel biztató jövőnek nézhet elé. Annál is inkább, mert már csak a szegedi zszurnalisztika révén is dúsan sarjad körülötte az ifjú író nemzedék.

Nem akar ez a néhány sor a Társaság története lenni, csak a nap feljöttét megelőző hajnali kakasszó, mert a harmincöt év történetét a *Széphalom* jövő számában a legavatottabb toll, a Móra Ferencé fogja megörökíteni.

Ez a szám még csupán a Társaság vezérlő csillagának, Dugonics Andrásnak az arcképét tűzte ki szellemi égboltjára. Azét a férfiút, akinek tüzes magyarságát, nemes haladásvágyát, nemzetének öröklétében, virágzásában való törhetetlen hitét magára nézve egyaránt törvényül vallja a *Széphalom* is, a Dugonics-Társaság is.

(Szeged.)

Szalay József.